

Bloeyendael bulletin

november 2023

In beweging

Bloeyendael op TV

Bloeyendael in verandering

Een ingenieur met hooi-ervaring

Er is magie in de lucht

Excursies en lezingen

Buren: Aaron de imker

In beweging

U ziet het nog nauwelijks, maar er ‘beweegt’ van alles, bij en om Bloeyendael. Daniël van Heusden schrijft er uitgebreid over: de herinrichting van de Archimedeslaan, een plan voor de verbetering van de leefbaarheid van het kantorenpark Rijnsweerd, en de herinrichting van het Eneco-terrein aan de Offerhausweg, samen met de bouw van een groot warmtereservoir (dat wèl al zichtbaar is). Al deze ontwikkelingen zijn van belang; er ontstaan nieuwe kansen, maar er kunnen ook risico’s zijn voor het park. Het bestuur krijgt de kans haar inzichten in een vroeg stadium in te brengen en te bespreken. In het park ‘beweegt’ de natuur ook; de cyclus der seizoenen wordt doorlopen; soms komt iets wat eerder dan ‘normaal’, soms wat later; en soms is een seizoenseffect wat sterker dan ‘normaal’, soms wat zwakker. Helaas moeten er dit jaar wel meer bomen dan normaal worden gekapt; ziekte en ouderdom eisen een grotere tol dan dat

we gewend zijn. Het onderhoudswerk wordt waar nodig wat aangepast, maar kon tot nu toe met voldoende vrijwilligers worden uitgevoerd. Dank!

En ook onder de vrijwilligers van Bloeyendael ‘beweegt’ het. Eerder gaf onze communicatievrijwilliger, Paul van Niekerk, aan er mee te willen stoppen; ‘tijd voor iets anders’. Tot nu toe lukte het niet een vervanger te vinden. We hebben daarom nu de functie in een paar delen gesplitst: webmaster voor de website, voorlichting voor de externe contacten en de pers, en schrijver/redactie, m.n. voor dit Bulletin; hopelijk creëren we zodoende een grotere kans dat er iets voor u bij zit. Hebt u interesse maar twijfelt u aan uw kennis, kunde of de benodigde tijdsbesteding? Aarzel dan niet om mij te benaderen: voorzitter@bloeyendael.nl. Onze vrijwilligerscoördinator Mirjam Vis is gestopt, maar gelukkig neemt een ervaren Bloeyendaelvrijwilliger dit werk over: Wanda de Kuiper volgt Mirjam op. Welkom! Ze is te bereiken via vrijwilligers@bloeyendael.nl. Er meldden zich drie nieuwe vrijwilligers aan. Welkom!

Tenslotte sta ik even stil bij enkele vrijwilligers die ons ontvielen: Anna Maria Plooi en Anton Hausen overleden deze zomer. Adriaan Oostveen, een goede bekende van velen bij Bloeyendael, overleed in september. Onze goede, heel speciale herinneringen aan hen blijven.

REDACTIE

Jan Heijmans, Paul van Niekerk

FOTOGRAFIE

Paul Brassé, Paul van Niekerk, Than van Nispen
en Jan Heijmans

VORMGEVING

Karel Meijer, Utrecht

DRUK

Kopijwinkel, Utrecht

LOGO

Illustratie Dick Bruna © copyright Mercis bv, 1991

Piet van Ommeren, voorzitter

Bloeyendael op TV

Op één van de hooidagen in juni verschijnt de televisieploeg, met cameraman, geluidstechnicus en de regisseur. En daar staan ze: Boer Dirk en Daniël van Heusden als sterren van het scherm. Op 27 september 2023 is de uiteindelijke uitzending van *BinnensteBuiten* op televisie. In het programma wordt het hooien op Bloeyendael in beeld gebracht en uitgelegd.

In de trein vanuit Parijs ontmoet Daniël de programmamaakster. Daniël vertelt over ons natuurpark en zij is meteen enthousiast. Een afspraak wordt gemaakt, de opname geregeld. Afgesproken wordt om in de heemtuin te filmen, dat is de mooiste locatie. Boer Dirk

zit op de bok, met paard en wagen, en hij heeft zijn mooiste boerenpak aangeetrokken. Met zijn onafscheidelijke sigaar. Daniël legt uit waarom er gemaaid en gehooïd moet worden (verschraling van de grond). En we moeten Hans Schriever niet vergeten. Hij komt zelf niet in beeld maar hij coördineerde wel de vrijwilligers. Al met al een mooie aandacht voor Bloeyendael en een pluim voor ons werk.

Wil je het programma nog een keer terugzien, dat kan. Ga naar onze website www.bloeyendael.nl en klik op *>meer nieuwsberichten*.

Paul van Niekerk

Bloeyendael in verandering

Na twee jaar er aan gewerkt te hebben, zal de *Visie Bloeyendael 2050* naar verwachting eind dit jaar worden afgerond. In deze visie wordt beschreven wat de onderscheidende kracht van het park is, wat de doelen van het park zijn, met welke ontwikkelingen van buiten we rekening moeten houden, en hoe we de kracht van het park kunnen behouden en versterken. De voorlopige visie kunnen we al gebruiken bij vier ontwikkelingen waarin we nu betrokken zijn.

Archimedeslaan fietsstraat

De gemeente wil betere verbindingen voor fietsers in Utrecht. Daardoor worden er op de meest logische plaatsen fietsstraten en -paden aangelegd. Het ontwerp voor de herinrichting van de Archimedeslaan is al ver gevorderd. De autoweg wordt fietsstraat en het huidige fietspad wordt een wandelpad. De aftakking over de fietsbrug via de Offerhausweg naar de Biltsestraatweg wordt ook minder een hobbelstraatje en meer een

fijn ruim fietspad. De ontwerpen zijn in nauw overleg met Bloeyendael tot stand gekomen en zullen een enorme verbetering zijn ten opzichte van de huidige situatie. Deze herinrichting hebben we goed kunnen gebruiken om deze straat mooier in te richten in de stijl van ons park. Als de herinrichting is voltooid zal de noordelijke Archimedeslaan onderdeel voelen, en zijn, van Bloeyendael.

Eneco-terrein toegang tot Bloeyendael?

Dit jaar komt het nieuwe warmwaterreservoir vlakbij de Berekuil af. Er wordt met de gemeente gesproken over het eventueel in beheer nemen van het omliggende terrein inclusief

het deel van de historische liniewal. Daarbij bespreken we onze wens om het wandelpad over de liniewal door te trekken naar een nieuw te maken parking bij de Berekuil. Daarmee willen we het park ook toegankelijk maken voor de natuurwandelaars uit de wijken Wittevrouwen en Zeeheldenbuurt, die nu nog een flinke stedelijke omweg moeten bewandelen via de Biltsestraatweg of via de wijk bij Wilhelminapark. Ook sluit deze wens helemaal aan op de *Ruimtelijke Strategie 2040* van de Ge-

meente Utrecht. Of deze plannen en wensen gerealiseerd gaan worden is nog wel onduidelijk, en er zullen nog veel stappen moeten worden genomen.

Kantorenpark Rijnsweerd Noord heringericht?

Kantorenpark Rijnsweerd Noord is aan het onderzoeken hoe haar gebied aantrekkelijker kan worden voor bedrijven. Ook zij willen een voorstel doen naar de gemeente waarin wordt uitgelegd hoe dat naar haar idee het beste kan worden gerealiseerd. Er is goed overleg met Bloeyendael en wij vinden een herinrichting een goed idee. We zien bijvoorbeeld veel mogelijkheden voor aantrekkelijke groene wandelcorridors naar ons park, en ook de centrale delen kunnen aantrekkelijker, meer uitnodigend, groener en meer multifunctioneel worden ingericht. Hoe meer wandelaars ons park weten te vinden, hoe meer zij van de natuur, en ons park, kunnen genieten en gaan waarderen.

Hoe de omgeving van Bloeyendael er in 2050 uit ziet is op de meeste punten nog onzeker, dát die omgeving er heel anders uit zal zien dan nu het geval is weten we al wel zeker. Fijn dat we goed met de gemeente, provincie en de bedrijven in deze omgeving verbonden zijn om deze komende uitdagingen aan te gaan.

Daniël van Heusden, beheerder

Toen Jan Hartog zes jaar geleden als vrijwilliger in het park aantrad, kwam hij om te hooien. Hij moest wel even wennen aan de kleur en structuur van het “hooi”. Omdat het nogal groen en nat was. Jan werd ingedeeld als opsteker bij de wagen van boer Dirk. Deze herkende onmiddellijk zijn techniek en constateerde dat hij het kenmerkend niet voor het eerst deed. Nou dat bleek te kloppen. Jan is tegenwoordig wel een man van de stad, maar hij werd geboren in Baarn en groeide op in Eemnes. Een plattelander dus. Zijn ouders hadden een kwekerij met wat (hobby)-koeien en vader was loonwerker. Hij liet zich inhuren door boeren in het dorp en omgeving voor allerlei werkzaamheden, zoals het hooien. En Jan, de oudste van vier broers en een zus, moest ook regelmatig aan de bak. Dirk herinnerde zich dat hij ooit een paard had gekocht in Eemnes. Jan wist onmiddellijk bij wie. Dat moest bij zijn oom, een broer van zijn moeder geweest zijn. En zo is de kar in Bloeyendael regelmatig getrokken door een nazaat van het paard van de oom van Jan Hartog.

Jan werd in 1956 in Baarn geboren en verhuisde als tienjarige naar Eemnes. Hij bezocht de middelbare school in Baarn en ging daarna naar de HTS in Utrecht. Hij studeerde er weg- en waterbouw en is dus ingenieur. Hij was een actief lid van de Katholieke Plattelands Jeugd (KPJ) en werd op zijn 26ste raadslid in Eemnes. Als fractieleider van het

Een ingenieur m

CDA (toen de grootste partij), “zonder wethouder-ambities” wist hij heel goed hoe hij de gang van zaken naar zijn hand kon zetten.

Met zijn HTS papieren meldde hij zich bij *Mourik BV*, een van de grotere familiebedrijven in Nederland. *Mourik* houdt zich o.a. bezig met infrastructurele werken en utiliteitsbouw. Jan begon er als uitvoerder en gaat eind van dit jaar met pensioen, als directeur projectverwerking. Jan is actief geweest in de grondsanering. Zo werd Mourik ingeschakeld bij een van de eerste gifschandalen in Ne-

et hooi-ervaring

derland. In Lekkerkerk, 1980, waar een hele woonwijk van 300 woningen op gifgrond gebouwd bleek. Er volgde nog een hele rij. In de Utrechtse Gansstraat waar ooit de bitumenfabriek Cindu heeft gestaan. De Utrechts gasfabriek, nu het Griftpark, was qua omvang het grootste.

Jan heeft altijd met veel plezier gewerkt en is nu aan het afbouwen. Hij kijkt uit naar de nieuwe fase in zijn leven, waarin hij van alles wil gaan doen, maar zich niet wil binden. Er zal zeker gewandeld worden, want dat doet hij nu ook al. Ieder jaar in de ber-

gen. “Dan weet je weer hoe klein je eigenlijk bent”. Momenteel heeft hij met zijn partner Juditha het Pieterpad onderhanden. Ze hebben ook het Limespad gelopen, van Katwijk naar Berg en Dal. Na zijn echtscheiding kwam Juditha in zijn leven. In 1993 verliet hij Eemnes en kwam in Culemborg terecht. Juditha haalde hem over om naar Utrecht te komen. En nu wonen ze al weer tien jaar in een van die prachtige karakteristieke panden in de buurt van het Wilhelminapark. Het is een tot appartementenwoning omgebouwd monument uit 1892 met een prachtig uitzicht. Ze hebben het interieur naar hun inzichten aan laten passen, waarbij Jan zijn bouwkundige kennis goed van pas kwam. Het resultaat is het aanzien waard.

Mirjam Steinbuch, de oud voorzitter van het bestuur van het Park, woont boven hen. Zij haalde Jan over om eens te komen kijken. En het beviel hem wel. Althans het moet wel een beetje op werken lijken. Hooien en takken slepen vallen daar wel onder, maar bladruimen is niet zo besteed aan de aannemer.

Wat gaat hij nog meer doen als hij eenmaal de handen vrij heeft en echt met pensioen gaat? Er staan golf en klussen op de lijst. Maar belangrijker, glunderend: “Ik heb nu al een opa-dag, en dat wil ik uitbouwen”. Samen met Juditha heeft hij vier kleinkinderen.

Jan Heijmans

Er is magie in de lucht!

Sparrenveertje

De zomer is voorbij, de herfst kondigt zich aan, het seizoen waarin onze meest mysterieuze parkbewoners zich meer gaan vertonen: de familieleden van het Koninkrijk der Paddenstoelen.

Een rijk dat al lang tot de verbeelding spreekt, grotendeels onzichtbaar en ondergronds. Totdat de vruchtlichamen zich tonen, opeens uit grond, bomen en uitwerpselen stekend, in kringen, soms als eieren zomaar opkomend. Reden temeer voor vele eeuwen van mycofobie (angst voor paddenstoelen), wat we terugvinden in namen zoals 'elven, padden, slijm, duivels, heksen, satan', enz. De schimmels kregen hun eigen rijk pas vanaf de jaren '70, daarvoor deelden zij het Koninkrijk van de Planten. En dat terwijl we ondertus-

sen weten dat schimmels qua familie-stamboom eigenlijk dichter bij ons, dieren, staan dan bij de planten!

Ongeveer in diezelfde tijd, toen te midden van het verstedelijkende Utrecht ons Park Bloeyendael langzaam ontstond, begon geleidelijk ook de mysterieuze (of in ieder geval onzichtbare) reis van vele sporen naar dit nieuwe toevluchtsoord. De fungi (=schimmels) vonden hun weg naar het park en het ondergrondse mycelium netwerk, het 'natuurlijke web' van het park, groeit sindsdien gestaag in Bloeyendael. Dode materialen, zoals omgevallen bomen, worden gerecycled dankzij dit netwerk. Het schimmelnetwerk versterkt het plantenleven door zich te verbinden met hun

lees verder op pag. 11

Excursies en lezingen

De educatiecommissie heeft in haar eerste jaar een diverse reeks excursies georganiseerd.

Na 7 maanden herfst en winter keken we begin april uit naar de eerste zangvogels die hun verblijf in het zuiden opgaven om hier te komen broeden. Twee maanden later hoopten we getuige te zijn van het uitvliegen van de jongen, maar die lieten zich niets gelegen liggen aan onze planning. Half mei hebben we het waterleven in het park onderzocht. In groepjes en gewapend met netjes haalden we uit enkele sloten visjes, torren, kokerjuffers etc. op, die we op naam probeerden te brengen met zoekkaarten. Inleider en begeleider Rob Timmer van het IVN concludeerde op basis van onze vangst dat het redelijk goed gesteld is met het waterleven in ons park.

Op de vrijwilligersdag van 17 juni bezochten 26 vrijwilligers de Plantage Willem III achter Elst. De Plantage is een van de grootste droge schraalgraslanden van de provincie Utrecht, en wordt begraasd door schapen, Galloway runderen, Konik paarden en wilde damherten. Algemeen oordeel: zeer de moeite van een bezoek waard, en daarmee een tip voor de overige vrijwilligers en donateurs.

Een veel kleiner natuurgebied ligt dichterbij: op 26 augustus reisden we

per fiets en auto naar de Bijenakker achter Odijk, een pareltje natuur met bloementuinen, fruitbomen met oude rassen, akkers met vergeten groenten en met kruiden, bosranden, kippenrennen, bijenkasten, etc... Henk, beheerder en ex-leraar, verpakte zijn kennis in prachtige verhalen.

Vleermuizen vormden het onderwerp van de laatste lezing annex excursie op 2 september. In een goed gevuld paviljoen introduceerde Collin Beekman ons in de wondere wereld van het enig vliegende zoogdier op de wereld. Van de 1500 soorten komen er 18 in Nederland voor. Na afloop gingen we in de schemering op stap, voorzien van detectors die de ultrasone geluiden van deze dieren hoorbaar maken.

De laatste lezing staat gepland op 11 november, met als onderwerp: het bodemleven. De schoppen kunnen we laten staan.

Paul Brassé

Op bezoek bij de buren Aaron de imker

Niet ver van Bloeyendael, net aan de andere kant van de snelweg A27, woont Aaron van Randeraad. Ingeklemd tussen een manege en een automontagebedrijf. Hij heeft daar in de loop der tijd een lapje grond verkregen dat als een klein natuurgebiedje tot ontwikkeling wordt gebracht. Aaron, nu voor in de 50, heeft een lange geschiedenis met Bloeyendael. In de jaren '80 zwierf hij als jochie van tien al rond Utrecht.

Op een dag werd zijn interesse gewekt door een imker in het nog maar kort daarvoor opgestarte park Bloeyendael. Deze imker blijkt Theo de Ronde te zijn, een van de oprichters van Bloeyendael. Theo was al volop met bijen in de weer en Aaron werd zijn dankbare leerling. Toen mocht je voor je zestiende zelf nog geen bijen houden.

Later start Aaron zijn professionele loopbaan, eerst als timmerman, vervol-

gens als aannemer. In de crisistijd rond 2015 besluit hij zijn aannemersbedrijf te stoppen, maar gaat door met de timmerfabriek en bijenkasten.nl. Die zijn beide inmiddels ook verkocht.

Hij is een drukke ondernemer, maar zijn interesse voor de natuur is altijd blijven bestaan. In 2011 al heeft hij een klein stukje grond achter de Veldzichtstraat op de kop weten te tikken en later ook zijn huidige woonhuis met een grote tuin erachter. Als we nu zijn 'landgoed' bezoeken, staan er niet minder dan 26 bijenkasten. In de winter van 2022 zijn er maar liefst 19 volken gestorven, zoals ook bij veel andere imkers het geval was. Inmiddels wordt langzaam duidelijk dat een vervelende mijt hiervan de oorzaak is geweest. Aaron is een bekwame imker en weet door splitsen en opnieuw kweken van koninginnen zijn lange rij bijenkasten weer gevuld te krijgen. Met het grote aantal zit hij op deze locatie wel zo'n beetje aan het maximum. De kasten

worden in het voorjaar ook wel naar boeren gebracht om bijvoorbeeld koolzaad- of heidehoning op te halen.

Vervolgens lopen we naar de schuur die hij als timmerman heeft opgebouwd tot een juweeltje. Achterin staan grote, glimmende, roestvrijstalen bakken. Dit zijn de machines om de honing te slingeren en de oude was te zuiveren. Voor in de schuur staat een flinke hoeveelheid honingpotjes die in de omgeving van Utrecht in landwinkels worden ver-

kocht. Maar, zegt Aaron, het blijft een hobby.

Hij is nog steeds een trouwe bezoeker van Bloeyendael. Een prachtige plek met unieke natuur. Met zijn eigen lap grond trekt Aaron deze natuur verder door. Het bedrijventerrein van Hessing zou eigenlijk ook natuurgebied moeten worden, dan zou er een lange doorgaande strook ontstaan van Bloeyendael tot aan Sandwijk!

Paul van Niekerk

vervolg van pag. 8

haarworteltjes, waardoor symbiotische relaties kunnen ontstaan, zoals bij de populiermelkzwam, waar we vorig jaar (november 2022) nog over schreven.

Ons groene (ondertussen herfstkleurige) bastion biedt een schuilplaats aan een bescheiden, doch betoverende gemeenschap van paddenstoelen. Onder de beschermende schaduw van steeds oudere bomen en steeds biodiversere bodems, lieten de weidechampignon (*Agaricus campestris*) en het sparrenveertje (*Pterula multifida*) zich al zien. Die laatste toonde zichzelf kort tijdens

een vrijwilligersdag, lijkt soms wat op een egeltje en heeft zich volgens de verspreidingsatlas nog niet eerder vertoond in ons park, welkom!

Het sparrenveertje is echter slechts één van de vele gezichten van de paddenstoelenfamilies die hier resideren. Hun aanwezigheid is een uitnodiging om de verborgen schatten van het park te komen bewonderen. De leden van hun Koningshuis schieten momenteel op uit de vochtige aarde, hun hoeden glinsteren met de belofte van oude verhalen en hernieuwde magie.

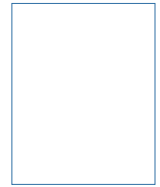
Than van Nispen

ACTIVITEIT	DATUM	TIJD
Lezing Bodemleven	Zaterdag 11 november	14.00 uur
Bladharken (afsluiting seizoen)	Zaterdag 18 november	10.00 – 16.00 uur

Wegens logistieke problemen zal de traditionele afsluitende boerenkoolmaaltijd dit jaar waarschijnlijk pas begin december plaatsvinden. U ontvangt nog nader bericht.

Natuurpark
Bloeyendael

Wilde kardinaalsmuts

Stichting Bloeyendael
Archimedeslaan 1
3584 BA Utrecht
www.bloeyendael.nl
NL74 INGB 0003 4466 50
Tel. 06 4500 5700